

Handlingsplan for forebyggelse og bekæmpelse af rotter

Indledning

Rotter er skadegørere, der kan påføre det danske samfund store økonomiske tab, hvis de ikke effektivt holdes nede. Samtidig kan rotter være skyld i spredning af sygdomme til mennesker og besætninger. Derfor skal rotter forebygges og bekæmpes.

Den hidtidige indsats mod rotter har ikke kunnet knække den stigende tendens i antallet af anmeldte rotteangreb.

Der er derfor behov for en mere sammenhængende og effektiv indsats for forebyggelse og bekæmpelse af rotter, hvis udviklingen i antallet af rotteanmeldelser skal vendes. Færre rotter vil reducere de udgifter, rotterne påfører samfundet. Det gælder først og fremmest skader på infrastruktur og bygninger, men også reduceret risiko for spredning af sygdomme, mindre tab af fødevarer som følge af rotter samt færre udgifter til oprydning efter rotteangreb.

For at opnå en effektiv løsning på problemerne med et stigende antal rotteanmeldelser er der behov for en ambitiøs plan for en styrket, helhedsorienteret indsats på området:

Handlingsplanen adresserer løsninger indenfor følgende fire emner:

1. Styrket forebyggende indsats
2. Mere effektiv bekæmpelse
3. Administrative lettelser
4. Bedre anvendelse af bekæmpelsesmidler

Under de 4 emner peges på i alt 17 initiativer, der er umiddelbart gennemførlige, og som derfor kan sættes i værk med kort aftræk. Implementeringen af initiativerne vil ske i tæt og konstruktivt samarbejde med de involverede aktører.

1. Styrket forebyggende indsats

1.1 Præcisering af krav ved installation og servicering af rottespærre

”Bekendtgørelse om godkendelse af fagligt ansvarlige på el-, vvs- og kloakinstallationsområdet og på gasområdet m.v.” præciseres sådan, at personer med en fuld autorisation til rottebekæmpelse, der er ansat hos en autoriseret kloakmestervirksomhed, vil kunne installere og reparere rottespærre og -fælder uden yderligere uddannelse. Det vil dermed fremadrettet være nok, at én person i en virksomhed er autoriseret kloakmester for at alle personer i virksomheden, der er autoriseret rottebekæmper, kan få mulighed for at installere og reparere rottespærre og – fælder. Formålet er at smidiggøre bekæmpelsesfirmaernes mulighed for at opsætte og servicere rottespærre og sikre hurtigere arbejds gange, hvor det ikke er nødvendigt at skulle hyre et kloakmesterfirma ind.

Forslaget gennemføres ved en ændring af bekendtgørelsen om godkendelse af fagligt ansvarlige på el-, vvs- og kloakinstallationsområdet og på gasområdet m.v., som forventes at træde i kraft 1. januar 2018.
Ansvarlig: Erhvervsministeriet/Sikkerhedsstyrelsen.

1.2 Krav om rotteundersøgelse ved opsætning af rottespærre

Miljøstyrelsens rapport ”Evaluering af kommunernes opsætning af rottespærre, december 2015” har vist, at det kun er et fåtal af kommunerne, der sikrer, at der ikke er rotter opstrøms ved etablering af rottespærre. Dette begrænser effekten af de opsatte rottespærre. For at styrke værdien af opsætning af rottespærre kan der indføres et krav om undersøgelse af kloaksystemet opstrøms for rottespærren med henblik på at afsløre og udbedre fejl og mangler. Det skal sikre, at der ikke er rotter, som efter opsætning af rottespærre, fortsat kan trænge ind i ejendommene opstrøms. Miljøstyrelsen vil på denne baggrund indarbejde et krav i forbindelse med revideringen af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter. Indsatsen med obligatorisk undersøgelse af den relevante del af kloaksystemet vil kunne finansieres af den kommunale rottebekæmpelse, mens udbedring af eventuelle fejl og mangler i kloaksystemet vil påhvile ledningsejeren.

Forslaget gennemføres ved en ændring af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, som forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevarerministeriet

1.3 Styrket indsats ved vildtfodringspladser

Vildtfodringspladser er attraktive for rotter, hvorfor der er brug for en styrket indsats for forebyggelse af rotter ved vildtfodringspladser. Som led i en kampagne for forebyggelse af rotter ved vildtfodringspladser vil Miljøstyrelsen derfor udarbejde en vejledning i form af en folder vedrørende håndtering af foder ved vildtfodringspladser. Folderen er rettet mod jægere og andre, der passer vildtfodringspladser. Hvis antallet af rotter på vildtfodringspladser begrænses, vil det minimere risikoen for, at rotterne spreder sig til andre områder. Miljøstyrelsen har allerede god kontakt med Jægerforbundet, der er meget interesseret i at bidrage til udbredelse af vejledningen.

Forslaget gennemføres ved udarbejdelse af en ny vejledning om indretning af vildtfodringspladser, som forventes at udkomme primo 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevarerministeriet

2. Mere effektiv rottebekæmpelse

2.1 Øget krav om opsætning af rottespærre ved offentlige institutioner

I 2012 trådte en ny bekendtgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af rotter i kraft. Bekendtgørelsen repræsenterede et paradigmeskifte i reguleringen af rotteområdet, da forebyggelse af rotter for første gang blev en integreret del af reguleringen. Bl.a. indførtes krav om, at kommunerne skal opsætte rottespærre i stikledningerne ind til kommunale skoler, plejehjem og andre institutioner, hvor det er hensigtsmæssigt og teknisk muligt. Erfaringerne har herefter vist, at det er umuligt at eliminere rotter i kloaksystemets hovedledninger, men muligt at eliminere rotter i kloaksystemets stikledninger ved at installere rottespærre i forbindelse med skelbrønde.

Kommunerne fik tre år til at opsætte rottespærre. Herefter har Miljø- og Fødevareministeriet fået udarbejdet en evaluering af kommunernes opsætning af rottespærre, som blev offentliggjort i december 2015. Evalueringen viste, at kommuner ikke nåede helt i mål, idet at ca. 90 % af kommunerne havde opsat rottespærre og knap halvdelen af disse kommuner havde opsat rottespærre på mere end 80 % af deres skoler, plejehjem og daginstitutioner. Nu styrkes kravene til kommunerne om opsætning af rottespærre, således at der også stilles krav til opsætning af rottespærre til visse private institutioner.

Ud over kravet om at der *skal* opsættes rottespærre i kloakledninger ind til skoler, plejehjem og daginstitutioner, fremgår af gældende bekendtgørelse, at kommunen (med grundejers tilladelse) *kan* opsætte rottespærre i kloakledninger ind til hospitaler, finansieret via den kommunale rottebekæmpelse. Miljøstyrelsen vil i forbindelse med den kommende bekendtgørelsesændring stille krav om at *alle* institutioner med særligt udsatte brugere (dvs. både offentlige og private skoler, plejehjem, daginstitutioner og hospitaler) i udgangspunktet *skal* forsynes med rottespærre som installeres af kommunerne og finansieres af den kommunale rottebekæmpelse. For private institutioner og sygehuse vil det fortsat være sådan, at kommunen skal indhente en tilladelse hos grundejeren før rottespærren kan installeres. Der vil dog være steder hvor en opsætning af en rottespærre ikke giver mening. Miljøstyrelsen vil derfor i forbindelse med ændring af bekendtgørelsen præcisere, hvornår der kan dispenseres fra kravet om, at der *skal* opsættes rottespærre.

Forslaget gennemføres ved en ændring af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, som forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevareministeriet (bekendtgørelsen) og kommunerne (implementering).
Kommunerne får tre år til at opsætte rottespærre fra bekendtgørelsens ikrafttrædelse.

2.2 Kommunens handlingsplan gældende for privat bekæmpelse

Forebyggelse og bekæmpelse af rotter er mest effektiv når det sker efter en samlet indsats i et større geografisk område. Det er kommunens ansvar at sikre at indsatsen hænger sammen i hele kommunen. Hvis kommunen har godkendt at private med autorisation udfører rottebekæmpelse i kommunen, skal den private indsats følge de retningslinjer der er for privat bekæmpelse. Det følger af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, at kommunerne hvert 3. år skal udarbejde en handlingsplan for kommunens rottebekæmpelse. For at styrke den samlede indsats vil Miljøstyrelsen i forbindelse med ændring af bekendtgørelsen præcisere kravene for de kommunale handlingsplaner sådan, at den private bekæmpelse også skal følge strategien for den kommunale rottebekæmpelse, som den er formuleret i den kommunale handlingsplan. Udgifterne til rottebekæmpelse forventes ikke herved at blive øget.

Forslaget gennemføres ved en ændring af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, som forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevarerministeriet (bekendtgørelsen) og kommunerne (implementering).

2.3 Bedre datagrundlag

Kommunerne og Miljøstyrelsen har i regi af Danmarks Miljøportal etableret en database for rottebekæmpelsen i Danmark. Der er ikke umiddelbart behov for yderligere data, men der skal gøres en indsats for at få indrapporteringen til at fungere bedre. Formålet hermed er at få skabt en mere pålidelig database, der i højere grad end i dag kan danne grundlag for at målrette og effektivisere rottebekæmpelsen i Danmark. Miljøstyrelsen arbejder derudover med udvikling af et digitalt redskab, der skal sikre nemt og effektivt dataudtræk fra den nye rotte-database for alle interessenter. I kombination med en forbedret datakvalitet vil dette øge den generelle viden om og forståelse af rotter og de problemer de skaber. Rottedatabasen hos Danmarks Miljøportal er finansieret i fællesskab mellem kommunerne og staten. Miljøstyrelsen står for og finansierer udarbejdelsen af et nemt tilgængeligt værktøj til trækning og formidling af data.

Forslaget gennemføres primo 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevarerministeriet og kommunerne.

2.4 Primærproducenters bekæmpelse på egen bedrift

Landbruget oplever stigende priser på privat rottebekæmpelse efter, at antikoagulant rottegift ikke længere må udlægges permanent. Derfor indføres en mulighed for, at en nærmere afgrænset gruppe får adgang til at anvende rottegift på egne bedrifter efter at have bestået et 1-dagskursus. Den præcise afgrænsning af, hvem ordningen omhandler, og hvilke dele af rottebekæmpelsen, de kan tage ansvaret for, skal fastlægges. Gruppen vil blive afgrænset sådan, at blandt andet primærproducenter kan drage fordel af ordningen. Initiativet skal sikre en hurtig og omkostningseffektiv rottebekæmpelse på landet ved at eksempelvis primærproducenten selv kan iværksætte en bekæmpelsesindsats.

Initiativet kræver en tilføjelse til bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter samt revision af bekendtgørelsen om bekæmpelsesmidler. Samtidig skal der laves en justering af vilkårene for anvendelse af antikoagulante produkter, som Miljøstyrelsen har godkendt til rottebekæmpelse.

Forslaget gennemføres ved en ændring af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter samt revision af bekendtgørelsen om bekæmpelsesmidler, som forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevarerministeriet.

2.5 Udvidet adgang til fuld rotteautorisation

Mange ansvarlige for større ejendomme, der er særligt følsomme overfor rotter, bruger en del tid på forebyggelse og bekæmpelse af rotter. Det gælder fx grovvarereselskaber eller boligselskaber. Det kan styrke rottebekæmpelsen, hvis sådanne selskaber får mulighed for at uddanne eget personale til erhvervmæssig rottebekæmpelse. Det er Miljøstyrelsen, der udbyder kurset, der er berammet til fire dage. Som reglerne er i dag, kræver adgang til kurset minimum seks måneders relevant erfaring fra enten en kommunal teknisk forvaltning, et spildevandsforsyningsselskab, kloak- og afløbsbranchen, Fødevarerstyrelsen, en Fødevareregion eller tre måneders erhvervmæssig erfaring med muse- og rottebekæmpelse. Miljøstyrelsen vil derfor undersøge muligheden for at udvide adgangen til det fulde autorisationskursus for personer, der forventes som en fast del af deres erhverv at skulle arbejde med forebyggelse og bekæmpelse af rotter. Den udvidede adgang til autorisationskurset vil skulle indføres ved en ændring af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter. Autorisationskurset betales af kursisten eller dennes arbejdsgiver.

Forslaget gennemføres ved en ændring af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, som forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevareministeriet.

2.6 Udenfor kommunal åbningstid

I dag er kommunerne ikke forpligtet til at reagere på rotteanmeldelser uden for den kommunale åbningstid. Et krav om, at kommunerne skal reagere på rotteanmeldelser også uden for den kommunale åbningstid, vil være i tråd med kommunernes forpligtelse til at reagere uden ugrundet ophold ved forekomst af rotter indendørs i beboelser og på fødevarevirksomheder. Ændringen vil dermed betyde, at borgere, som står med et akut rotteproblem i boligen eller på en fødevarevirksomhed, garanteres hurtig kommunal bekæmpelse fx i weekender eller på helligdage. Forslaget kan medføre øgede udgifter til den kommunale rottebekæmpelse, men omfanget er pt. vanskeligt at vurdere

Forslaget gennemføres ved en ændring af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, som forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevareministeriet (bekendtgørelsen) og kommunerne (implementering).

3. Administrative lettelser

3.1 Tilstedeværelse ved bekæmpelsesbesøg

Når der bekæmpes rotter på en ejendom, er det af sikkerhedsmæssige årsager vigtigt, at en repræsentant for ejendommen bliver gjort klart opmærksom på, hvor der er udlagt gift og fælder, og hvordan ejendommens beboere og brugere skal forholde sig til disse. Derudover er det vigtigt, at ansvarlige for ejendommen forklares, hvordan rotterne er kommet, og hvordan det kan undgås, at de kommer igen. Derfor er der i dag krav om, at ejer, lejer eller dennes repræsentant skal være til stede ved hvert besøg af den autoriserede bekæmper i forbindelse med rottebekæmpelse med gift. Det kan imidlertid tage lang tid for rottebekæmperen at arrangere disse besøg og mange kommuner oplever, at besøg må opgives, fordi borgeren ikke er til stede, til trods for at der er indgået aftale om besøget. Miljøstyrelsen påtænker derfor at lempe kravet, så tilstedeværelse kun skal gælde det første besøg, hvor bekæmpelsen påbegyndes. Formålet er at begrænse spildtid i rottebekæmpelsen samtidig med at ejendommens beboere og brugere stadig får den nødvendige information. Ændring i kravene om tilstedeværelse ved bekæmpelsesbesøg kan ske i forbindelse med ændringen af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter. Det forventes at initiativet vil lette de administrative omkostninger for kommunerne.

Forslaget gennemføres ved en ændring af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, som forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevarerministeriet (bekendtgørelsen) og kommunerne (implementering).

3.2 Mere målrettet tilsyn med landbrug

I dag skal alle ejendomme i landzonen samt landbrug i byzonen, som udgangspunkt besøges af det kommunale landzonetilsyn hvert 2. år og oftere i en periode, hvis der konstateres rotter på ejendommen. Det sker for at styrke rottebekæmpelsen hos landbruget. Det er imidlertid kun et mindretal af ejendomme i landzonen, der er aktive landbrug. Det kommunale landzonetilsyn kan derfor lattes væsentligt og stadig være mindst ligeså effektivt, hvis kravet kun skal gælde ift. primærproducenters aktive bedrifter, uanset om de ligger i land- eller byzone. Det forventes, at initiativet vil lette de administrative omkostninger for kommunerne.

Forslaget gennemføres ved en ændring af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, som forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevarerministeriet (bekendtgørelsen) og kommunerne (implementering).

3.3 Administrativ ændring for sikringsordninger

Da det ikke længere er tilladt at udlægge gift som led i forebyggelsen, vil kravet om at foderstationer med permanent udlagt gift skal tilses mindst 4 gange om året bortfalde. I dag skal leverandørerne af en sikringsordning udarbejde en tilsynsrapport ved hvert besøg på en ejendom. Når en ny bekendtgørelse om forebyggelse og bekæmpelse af rotter træder i kraft skal der kun laves en tilsynsrapport, når der er konstateret rotter.

Forslaget gennemføres ved en ændring af bekendtgørelsen om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, som forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevarerministeriet (bekendtgørelsen) og kommunerne (implementering).

4. Bedre anvendelse af bekæmpelsesmidler

4.1 Ny strategi for at undgå resistens

Miljøstyrelsen har i forbindelse med udarbejdelsen af en ny resistensstrategi fået gennemført en analyse af den seneste udvikling inden for rotters resistens overfor antikoagulant rottegift. Undersøgelsen viser, at man ved konstateret resistens med fordel kan overgå hurtigere til at anvende de stærkeste typer af rottegift. Det forventes at kunne styrke rottebekæmpelsen. Derfor arbejder Miljøstyrelsen på at udvikle en ny resistensstrategi med det formål at sikre den hurtigste og mest effektive bekæmpelse, der samtidig bedst muligt forebygger resistensproblemer. Projektet bliver fremlagt i form af en rapport samt opdatering af Miljøstyrelsens hjemmeside om resistens. Initiativet forventes at kunne give mindre besparelser i både den kommunale og private rottebekæmpelse som følge af en mere effektiv anvendelse af rottegift.

Forslaget gennemføres ved udarbejdelse af en ny resistensstrategi, som forventes at være klar til efteråret 2017.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevareministeriet.

4.2 Retningslinjer for bedre anvendelse af rottegift

I forbindelse med analysen af resistens, der er foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af en ny resistensstrategi, har Miljøstyrelsen fået udarbejdet retningslinjer for effektiv forebyggelse og bekæmpelse herunder bedre anvendelse af antikoagulant rottegift. Retningslinjerne formidles til bekæmpere i samarbejde med KL og Brancheforeningen for Skadedyrsfirmaer.

Forslaget gennemføres ved udarbejdelse af retningslinjer for effektiv forebyggelse og bekæmpelse, som forventes at være klar efteråret 2017.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevareministeriet.

4.3 Mulighed for gasning af rotter

Miljøstyrelsen vil tilpasse reglerne sådan, at det bliver muligt at uddanne og autorisere bekæmpere til brug af gas mod rotter, da denne bekæmpelsesmetode giver mulighed for at bekæmpe rotter, hvor den eksisterende rottegift på markedet ikke må anvendes.

Der er tidligere vist interesse for at få produkter med gassen aluminiumsfosfid, også kendt som fosforbrinte, godkendt til gasning af rotter. Gassen er allerede godkendt til bekæmpelse af muldvarper og mosegrise. Selve brugen af gas som bekæmpelsesmiddel er reguleret bekendtgørelser om hhv. gasning og autorisation til brug af gas. Disse bekendtgørelser skal opdateres, da der i dag ikke er hjemmel til at autorisere brug af gas mod rotter. Udover ændringen af bekendtgørelserne vil brug af gas til bekæmpelse af rotter kræve, at en virksomhed søger om godkendelse af et produkt, og at Miljøstyrelsen kan godkende denne. Ved produktgodkendelse vil der efterfølgende blive tilbudt kurser i håndtering af gassen. Arbejdet finansieres under kemikalieindsatsen. Kurserne vil finansieres via deltagergebyr.

Forslaget gennemføres ved en ændring af bekendtgørelse om gasning i forbindelse med skadedyrsbekæmpelse samt ændring af bekendtgørelse om kvalitetsledelsessystemer for autoriserede virksomheder på el-, vvs- og kloakinstallationsområdet og for virksomheder med virksomhedsgodkendelse på gasområdet. Begges bekendtgørelser forventes at træde i kraft til 1. januar 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevareministeriet

4.4 Kildebekæmpelse af rotter mere end 10 meter fra en bygning

Miljøstyrelsen vil ved fornyelsen af godkendelsen af alle antikoagulante rottegifte gøre det muligt at benytte alle midler til også at bekæmpe rotter i større afstand fra bygninger end de nuværende tilladte 10 meter, hvis kilden til problemet stammer længere væk end 10 meter fra bygningen. Dette vil give bekæmperne mulighed for at bruge gift i det åbne land ved særlige situationer, som en del af en integreret bekæmpelsesstrategi. Fremover skal der således ikke søges om dispensation til og betales gebyr ved kildebekæmpelse af rotter mere end 10 meter fra bygninger.

Forslaget gennemføres ved fornyelserne af godkendelser af alle antikoagulante rottegifte, som forventes gennemført ultimo 2017 og er gebyrfinansieret.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevarerministeriet

4.5 Adgang til dispensation for brug af rottegift

Hvis rottegift ønskes anvendt på anden måde end midlet er godkendt til, skal der søges om dispensation.

Det er en EU-forordning, der fastsætter rammerne for, hvad der kan gives dispensation til. Miljøstyrelsen vil udarbejde informationsmateriale sådan, at det er tydeligt, hvad der kan søges dispensation til. Dette vil understøtte kommuners og bekæmperes udarbejdelse af ansøgninger samt understøtte en hurtig sagsbehandling. Informationsarbejdet finansieres via Kemikalieindsatsen.

Der opkræves p.t. et gebyr for behandling af en dispensationsansøgning på 11.100 kr. Dette gebyr vil blive nedsat til 2.500 kr.

Forslaget vedr. informationsmateriale gennemføres ved en opdatering af Miljøstyrelsens hjemmeside samt ved distribution af materiale primo 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevarerministeriet

Forslaget om at nedsætte gebyret gennemføres ved en ændring af bekendtgørelse om bekæmpelsesmidler, som forventes at træde i kraft 1. januar 2018.

Ansvarlig: Miljø- og Fødevarerministeriet.